

Slovenska univerza
za tretje življenjsko obdobje
e-novice

Univerza za tretje življenjsko obdobje **35** let

Humanistične vede nas učijo, kako razmišljati in ne o čem razmišljati,
zato sprevačajo duha.

Poštar v značilni uniformi raznaša novoletna voščila

“Pošte, poštarji, pisma in paketi so bili pogost motiv na starih razglednicah in voščilnicah.¹ Na novoletni voščilnici iz leta 1915 je poštar v svoji uradni uniformi”, je zapisal naš študent *Zmago Tančič* v svojo zbirko starih razglednic. Naj tudi vam poštar, četudi elektronski, prinese dobre želje, ko se leto prevesi v novo. Študentom univerz za tretje življenjsko obdobje, animatorjem, mentorjem, prostovoljcem, sodelavcem, vodstvu univerz po Sloveniji, sofinancerjem naših dejavnosti želimo srečno leto 2019, zvrhano spoznanj, drznih načrtov in uresničenih želja.

Ana Krajnc s sodelavci

Usposabljanje in razširjeni Svet Mreže SUTŽO v Izoli Izola, 16. oktober 2018

Vodilna tema? "Vpliv skupinske dinamike in odnosov v študijskih skupinah na doseganje učnih ciljev". Posvet so pozdravili *mag. Igor Kolenc*, župan Izole, *Mira Adler*, predsednica UTŽO Izola, in *prof. dr. Ana Krajnc*, predsednica SUTŽO. »Mentorjeva vloga pri oblikovanju homogene skupine je odločilnega

---

¹ Razglednice so se razvile iz dopisnic in božičnih voščilnic proti koncu 19. stoletja.

pomena, zato mora mentor dobro poznati pojave skupinske dinamike«, je v prvem delu usposabljanja poudarila Ana Krajnc. Sledila je predstavitev Lučke Šiće in keramičnih študijskih krožkov ter njihove obravnave družbenih tem. »Lahko naredimo vazico in jo odnesemo domov in prav je tako. Vse drugače pa je, če z umetnostjo podpremo družbeni razvoj, pa naj gre za razstave keramičnih izdelkov v podporo Cankarjevemu letu ali za ustvarjanje migrantskih filmov in izstop na domače ter tuje filmske festivale. V Izoli je doživel ponoven premierni krst dokumentarni film Marijana, ki je na SUTŽO nastal v projektu RefugeesIn - Begunski časi. Razširjeno sejo Sveta mreže SUTŽO je vodila Nevenka Tomšič, podpredsednica mreže in predsednica UTŽO Ilirska Bistrica. Usposabljanje in posvet je sofinanciralo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS. (Vir: Petra Bališ)

Zbornik znanstvenih prispevkov in knjiga prijateljev ob jubileju Ane Krajnc Ljubljana, 6. november 2018

Ob jubileju Ane Krajnc, predsednice SUTŽO, sta izšli dve deli, plod sodelovanja med Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani in SUTŽO. V prvem, znanstvenem zborniku *Paradigme sodobnega raziskovanja izobraževanja in učenja odraslih*, sta urednici Nives Ličen in Maja Mezgec zbrali raziskovalne prispevke s področij andragogike, področij, kamor je avtorje sama ali posredno v sodelovanju s kolegi, usmerila Ana Krajnc. Drugo delo je nastalo v želji piscev, da osvetlijo svoj odnos do jubilarke, njeno pot in skupno delo. V prvem zborniku *Meta Furlan* obravnava povezavo med dojemanjem prostora, navezanostjo na prostor, preučevanjem prostora in transformativnim učenjem starejših udeležencev mednarodnega projekta SUTŽO *Z menoj po mojem mestu*, ki ga je zasnovala in vsebinsko vodila arhitektka *Meta Kutin*, mentorica študijskega krožka UTŽO Ljubljana, *Trgi, ulice in stavbe okoli nas*. V drugem zborniku, *Knjigi prijateljev*, se *Alijana Šantej* spominja študentskih let in profesorične vloge pri svojem vstopu na področje izobraževanja starejših, *Dušana Findeisen* opiše svoje tesno sodelovanje z jubilarco na področju uvajanja izobraževanja za lokalni razvoj (Andragoška poletna šola), zasnove in gradnje Andragoških spoznanj, znanstvene revije s področja andragogike in izobraževanja odraslih, zasnove in gradnje Slovenske univerze za tretje življenjsko okolje itd. *Polona Kelava* in *Ljubica Kosmač* razpravljata o disleksiji in nastanku Inštituta za disleksijo ter klinike Irlen Slovenija, *Mirka Šmitek* piše o pomenu znanja, pridobljenega v študijskem krožku za medsebojne odnose, *Nevenka Tomšič* o rasti UTŽO Ilirska Bistrica in vlogi mreže SUTŽO, *Jasna Čurin* o sodelovanju SUTŽO in UTŽO Zagreb itd.

Več:

<https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/view/125/218/3326-1>

<https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/book/127>

Zbrali so se na Kalcu ob graščini

Kulturna klepetalnica UTŽO Ilirska Bistrica v poklon skladatelju Miroslavu Vilharju Ilirska Bistrica, oktober 2018

Na trati, na Kalcu, ob nekdanji graščini, ki jo je leta 1843 na očetovo željo prevzel pesnik in skladatelj *Miroslav Vilhar* (*1818), so na umetnika obujali spomine člani in prijatelji *Kulturne klepetalnice* Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ilirski Bistrici. Poslanstvo klepetalnice je tudi v tem, da krepí identiteto ljudi in kraja in s tem njihov izraz in dostojanstvo. Program so poustvarili člani klepetalnice *Zala Šajn* (scenarij), *Franc Gombač* (v vlogi Vilharja), recitatorki *Marica Šlenc Zver* in *Erna Volk* ter pevci. Za počutje na »odru« je skrbel scenograf, domači slikar *Jože Šajn*. Kulturne in politične razmere tistega časa je osvetlil *Tomo Šajn*. Zahvalo ob zaključku je nastopajočim in obiskovalcem izrekla *Nevenka Tomšič*, predsednica UTŽO Ilirska Bistrica. (Vir: *Dimitrij Grilj*)

Filmski abonma Srečamo se v kinu 2019. Zdaj je čas za vpis Ljubljana, 10. december 2018

Slovenska UTŽO ima dolgo tradicijo filmske kulture in izobraževanja o filmu. Pomembno je, da film lahko gledamo skupaj, da smo v temi dvorane osredotočeni nanj, da lahko svoje doživljanje in razumevanje filmske zgodbe posredujemo drugim in se ob tem bogatimo. Slika na velikem filmskem platnu in brezhibna reprodukcija zvoka omogočata, da gledalci v popolnosti doživijo film, kar v domačem okolju ni mogoče. Projekcijam sledijo pogovori *Filipa Breskvarja*, zdravnika pediatra, poznavalca filmske umetnosti, z mentorji in študenti Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje ter drugimi gledalci. **Predstave so vsak zadnji torek v mesecu ob 10.00. Zdaj je čas za vpis v abonma tudi za druge univerze po Sloveniji.**

Program abonmaja 2019: <http://www.utzo.si/abonma-srecamo-se-v-kinu-2019>

So Starci zavojevali gledališče Glej? Priporočamo ogled

Ljubljana, 10. december 2018

Hana Bi se je pol leta družila z upokojenimi, ki so sodelovali v njenem gledališkem projektu, in nastali so *Starci*, nova predstava igralcev amaterjev. Žive barve oblačil, vedenje, gibčnost in čaranje brez besed rušijo stereotipe o starejših. V predstavi gledamo cirkus in tedaj začutimo sposobnosti in živost starejših. Z gledališčem *Glej* načrtujemo možno gostovanje tudi v krajih, kjer so članice mreže SUTŽO. Gledališče je namreč pomemben dejavnik osebnostne rasti. Omili stereotipe, popravlja stališča, prostor pa odpira za novo podobo starosti in vključujočo družbo v dobro vseh generacij.

(Vir: Ana Krajnc)

Sociologija časa, sekcija Slovenskega sociološkega društva: dolgoživost v Sloveniji – težave in rešitve

Ljubljana, 4. december 2018

Uvodničarji in razprava so pokazali, da so pogledi na dolgoživo družbo razpršeni. Glede na socialni stereotip se pogosto omenjata bolezen in dolgotrajna oskrba starejših, tistih v četrtem življenjskem obdobju, v času odvisnosti. Starost naj bi bila predsmrtno obdobje, onemoglost in zadnje dejanje, v dolgoživi družbi pa po upokojitvi lahko živimo tudi do 40 let, kar zahteva novo obravnavo starosti v dobro vseh generacij. Vključujoča družba, za katero se potegujejo evropski politiki, je dosežek razvoja, dejavna starost in izobraževanje starejših pa pogoja za njen obstoj. Izobraževanje in delo sta vseživljenjska procesa, v različnih obdobjih različna. Delo starejših poveča nacionalni dohodek, ustvarja nova delovna mesta za mlade, izboljša kvaliteto življenja vseh generacij. (Vir: Ana Krajnc)

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Na Dunaju se je zaključil projekt Srebrna koda. So stereotipi premagani?

Dunaj, 24. in 25. september 2018

Študenti SUTŽO so se navdušili nad kodiranjem, s katerim so se seznanili v izobraževanju v projektu *Srebrna koda*. Projekta je sicer konec, a ostaja učbenik, ki smo ga napisali skupaj s partnerji in prevedli v slovenski jezik. Ostaja veselje do kodiranja, sodelovanje s Tednom kodiranja, ostajajo zapisi, pogovori na Radiu Slovenija 1, pričevanja o tem, da so stereotipi o zanimanjih in učenju starejših odveč. Res je, starejši niso domorodci na področju nove tehnologije, tako kot mladi, rojeni po letu 2000, zmeraj bodo migranti, ki so vstopili v novo kulturo računalništva, a s tem ni nič narobe! Srečanja se je udeležila *Urška Majaron*.

Festival RefugeesIn v Koloseju v Ljubljani

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Filmski festival in konferenca RefugeesIn spreminjata poglede?

Ljubljana, 12. in 13. november 2018

Preko devetdeset jih je bilo na tem dvodnevem dogodku v Koloseju, kjer je SUTŽO prikazala dvanajst dokumentarnih filmov o integraciji pribežnikov in migrantov. Festival so pospremili s prikazom strukture, vsebine, ciljev in dosežkov projekta RefugeesIn ter dvema okroglima mizama. Prva je bila na temo migracij in migrantov (*Vlasta Nussdorfer, Franci Zlatar, Damir Josipovič in Dušana Findeisen*), druga je obravnavala avtentičnost dokumentarnega filma (*Andrej Avanzo, Simona Jerala, Violetta Bottazzo in Dušana Findeisen*). »Z mešanimi občutki sem šla na ta festival, a spoznala sem, kako pomembna je svoboda za nas vse!«, je na strani Facebook zapisala obiskovalka festivala.

Nagrajenci na lizbonskem filmskem odru

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Nagrada festivala v Lizboni je pripadla filmski ekipi SUTŽO za film Marijana

Lizbona, 22. in 23. november 2018

Na Mednarodnem festivalu migrantskega filma RefugeesIn v Lizboni, ki so se ga udeležili tudi tamkajšnji visoki komisar za področje migracij in režiserja filma *Lampedusa in Berlin* (Berlinale), je filmska ekipa SUTŽO prejela nagrado za najboljši scenarij, za dokumentarno upodobitev postopne integracije svoje dolgoletne študentke, upokojene ekonomistke Marijane Češnovar. Vsi predvajani filmi so prikaz vzornikov in poti integracije tistih, ki bežijo pred grozotami vojne, ki morajo pustiti za seboj vse: prijatelje, starše, navezanost na prostor, svoje preteklo življenje (eno življenje, drugega nisem poznala, pravi Marijana). Odkrivajo poti v novo socialno okolje, prispevajo zanj, pa tudi prejemajo od okolja, kar je temelj integriranosti. Filmi rušijo stereotipe o pribežništvu, nas vabijo, da razumemo druge in sebe v spoprijemanju s spremembami.

Več: <https://ec.europa.eu/epale/sl/blog/kaj-bi-storile-nasa-mama-teta-prijateljica-druzbeno-angazirano-filmsko-ustvarjanje-v-projektu>

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

BBE, Gradnja mostov za Evropo. Projekt *Kruh povezuje* je prejemnik evropske nagrade Zagreb, 3. in 4. december 2018

Projekt združuje evropsko društvo DANET, katerega soustanoviteljica in članica je SUTŽO, in obdonavske sosede. Tudi Slovenija je med njimi, saj spada med obdonavske države - »... kjer Donava bistra pridruži se Savi«, zapiše France Prešeren. Partnerji so razvili tipologijo metod, ki jih uporabljamo v evropskih projektih, obenem pa popisujejo svoje najuspešnejše evropske projekte. V projektu *Kruh povezuje* (angl. *Bread connects*) je s publikacijo *Kruh nekoč in danes* (angl. *Bread in the past and present*) sodeloval študijski krožek *Novinarstvo* pod vodstvom novinarke *Neve Železnik*. S svojo študijsko skupino pa arh. *Meta Kutin* pripravlja **Urbani kruh; spomine na kruh, mleko in ulice Stare Ljubljane. Še je čas, da prispevate tudi svoje spomine!**

Podoba ulice v Turnhoutu. Foto: Urška Majaron

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Pikova dama kot uvod v 4 elementi, novi projekt Slovenske UTŽO in partnerjev Turnhout, 6. in 7. december 2018

V Turnhoutu, flamski provinci Antwerpna, vam ob prihodu podarijo igralne karte, kajti tam se nahaja *Cartamundi*, vodilni proizvajalec kart na svetu. Turnhout (v pokrajini Kempen) ima le nekaj nad 42.000 prebivalcev, a kar 40 šol, dve bolnišnici, gledališče, mega kino, enega največjih kulturnih centrov v Belgiji in, neizogibno, številne cerkve ("Katedrale so edina gora na ravnici moje dežele", prepeva Jacques Brel). V tem mestecu smo se srečali partnerji v novem projektu *4 elementi*, kjer bodo bibliotekarsko znanje prispevali Estonci (v njihovo knjižnico prihaja vsak drugi prebivalec!), dizajnersko znanje Grki, razvijanje učbenikov za priseljence Belgijci, znakovni jezik Italijani, oblikovanje učbenikov za dislektike in druge posebne skupine Francozi, izvedbo elektronskega učbenika Španci iz Katalonije, andragoško znanje Slovenci oziroma Slovenska UTŽO. Zbrali bomo zgodbe o vodi, zraku, ognju in zemlji, iskali kulturne posebnosti, razvijali elektronske kompetence (starejših) študentov za učenje, podprte z uporabo pametnega telefona. Rezultati projekta bodo v primeru Slovenske UTŽO namenjeni starejšim študentom in predvsem mentorjem v študijskih krožkih angleškega jezika. Projekt 2018-1-BE02-KA204-046866 sofinancira Evropska unija.

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

SPIDW ante portas - SPIDW pred vrati

EureCons Förderagentur GmbH (Nemčija), Aidlearn (Portugalska), Association for Intercultural

Dialogue (Romunija), PRO-MED (Poljska), Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje (Slovenija) in Balkanska Agencija za Ustoychivo Razvitie (Bolgarija) so partnerji v novem projektu. Obveza Slovenije je tridnevno izobraževanje in razumevanje kinematografskega jezika in izražanja, učenje in uporaba aplikacije Moodle. V projektu si prizadevamo za poudarjeno digitalno vključevanje starejših v družbo.

Jasna Čurin

Čestitke profesorici Jasni Čurin in UTŽO Zagreb Zagreb, oktober 2018

Agencija za obrazovanje Hrvatske (ustanova ima podobno vlogo kot Andragoški center Slovenije) je psihologinji Jasni Čurin, predsednici UTŽO Zagreb, podarila priznanje za razvoj izobraževanja starejših odraslih na Hrvaškem. Zamisel za UTŽO Zagreb je po obisku v Sloveniji po modelu Slovenske UTŽO podala profesorica andragogike Maja Špan, prizadevanjem in zavzetosti Jasne Čurin pa dolgujemo razvoj in rast UTŽO Zagreb, ki vsako leto sprejme približno tisoč starejših študentov. SUTŽO išče navdih v delu UTŽO Zagreb in obratno. Veže nas dolgoletno sodelovanje in prijateljstvo.

Video:

<http://www.cjelozivotno-ucenje.hr/portfolio-item/jasna-curin-prof-dobitnica-priznanja-za-doprinost-razvoju-prakse-obrazovanja-odraslih>

Ali poznate Batino mesto Zlin? Odpirajo se možnosti izmenjave Ljubljana, 4. december 2018

Na študijski obisk je prišla dr. Eva Chmelarova, ki jo zanimata ustroj in poslanstvo SUTŽO. Na Univerzi v Zlinu, v Centru za izobraževanje odraslih, so namreč uvedli izobraževanje starejših iz angleškega jezika. So metode izobraževanja starejših drugačne? Metode niso, vsebina pa raste iz potreb, dogajanja v okolju, študentov samih, zanimanj njihovega mentorja in kraja, kjer živijo. Dr. Chmelarova nas vabi, da obiščemo njihove skupine starejših študentov in mesto Zlin, ki ga je ustvaril *Tomaš Bata*. Se še spominjate Batinih cen? Tomaš, preprost fant iz družine čevljarjev, je zgradil mestece Zlin po načrtu ameriškega arhitekta Franka Lloyda Wrighta, svetle tovarniške prostore po načrtih Le Corbusierja. Poskrbel je za kulturo, izobraževanje delavcev, bolnišnice, plavalne bazene, utrditev

družinske celice. V ZDA je preučeval Fordove proizvodne metode. Ritem tekočih trakov je uskladi s srčnim ritmom. Dobiček si je delil z delavci. V Švici je zgradil tovarne, v Franciji mestece Bataville itd. V času komunizma so tovarne nacionalizirali, mesto preimenovali. Danes ima Zlin znova Batino podobo. Domala vse institucije se imenujejo po njem, vse od univerze, muzeja do šol in zdravstvenega doma. Zanimiva bi bila izmenjava z Univerzo Tomaša Bate v Zlinu.

Naše srečanje: Kognitivni in vedenjski nevrolog in znanstvenik, doc. dr. Voyko Kavčič **Ljubljana, 9. november 2018**

Srečali smo se z doc. dr. Voykom Kavčičem, znanstvenikom na področju kognitivnih znanosti na Gerontološkem inštitutu Wayne State University v ZDA. Postal je član Sveta Inštituta za disleksijo pri Slovenski UTŽO, zanj pripravlja tudi predavanja po Skypu. Pripravljen je podpreti naše iskanje testov inteligentnosti, primernih za osebe z disleksijo. Naj vas spomnimo: poslanstvo Inštituta za disleksijo je brisati stigmo oseb z disleksijo, vrniti jim družbeni ugled, odkrivati možnosti, da prepoznajo in uporabijo svoje darove. Zanimarimo šolsko linearno učenje. Nevroznanstveniki nam dajejo nova in dragocena spoznanja o učenju.

Napovedujemo, vabimo

Vaje v kubizmu. Razstava likovne skupine UTŽO Ljubljana **November 2018–marec 2019, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6, dvorana v pritličju**

Likovna skupina pod mentorstvom Janeza Zalaznika se je pred leti podala na zahtevno avanturo spoznavanja likovnih stilov XX. stoletja. Največ časa so namenili najvplivnejši smeri, kubizmu. Premik od likovnega posnemanja narave h konstruiranju podobe je bil za člane skupine zahteven preskok, zato so njihova likovna dela rezultat dolgega procesa spoznavanja in reševanja likovnih problemov.

Enajsta šola v knjigarni. Kaj je disleksija in katere so njene prednosti?

8. januar 2019 ob 11.00, Knjigarna Konzorcij, Mladinska knjiga, Slovenska 29, Ljubljana

Predavateljica Ana Krajnc pravi, da je veliko predsodkov glede disleksije, ker mnogi poznajo zgolj eno njeno plat: težave pri branju in pisanju v šoli in življenju. Toda disleksija ni bolezen ali napaka, je način, kako deluje živčevje. Vsak človek ima drugačne možgane in ti delujejo na njemu lasten način.

Disleksijo moramo poznati, upoštevati, lajšati, predvsem pa razumeti prednosti, ki jih prinaša in jih razvijati. Spoznavanju teh prednosti je namenjeno tokratno predavanje v Enajsti šoli v knjigarni.

Literarni večer na Fužinah. V pisanju, pesnjenju in ustvarjanju je smisel vsega

9. januar 2019 ob 19.00, Knjižnica Fužine, Preglov trg 15, Ljubljana

Članice in član študijskih skupin Ustvarjalno pisanje Univerze za tretje življenjsko obdobje Ljubljana pod mentorstvom slovenske pisateljice *Neli Filipič* pišejo predvsem kratko prozo, s katero sodelujejo na literarnih natečajih, svoje zgodbe objavljajo v literarnih in drugih revijah ter jih predstavljajo na

javnih branjih. Njihovo prepričanje je, da je v pisanju, pesnjenju in ustvarjanju smisel vsega. Besede, pravijo, so obrambni zid, ki zadržuje mišljenje in občutenje, da ne ponikneta v nič. Literarni večer pripravljajo v sodelovanju z Mestno knjižnico Ljubljana, enoto Fužine.

Širimo obzorja, združujemo ljudi

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Če besedilo ni oblikovano in slik ne vidite, pritisnite na Pogled ali View in nato HTML.

Spletne novice slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje ureja Dušana Findeisen.

Če novic ne želite več prejemati, to sporočite na naslov univerza3@siol.net